

Odměna advokáta

Z ustanovení § 6 odst. 1 advokátního tarifu vyplývá, že se mimosmluvní odměna advokáta stanoví vždy za konkrétní úkon právní služby. Rovněž § 11 odst. 1 a 2 advokátního tarifu rozlišuje výši poskytované odměny podle náročnosti v něm demonstrativně uvedených úkonů právní služby, z nichž pro některé stanoví odměnu za jednotlivý úkon v plné výši (odst. 1) a pro jiné v poloviční výši (odst. 2). Konečně i z jazykového vyjádření § 12 odst. 1 advokátního tarifu plyne, že zvýšení mimosmluvní odměny advokáta přichází do úvahy jen u těch úkonů právní služby, které splňují podmínky pro zvýšení mimosmluvní odměny. Dané ustanovení tedy nepředpokládá paušální zvýšení mimosmluvní odměny ve vztahu k úkonům právní služby učiněným ve věci s určitou mírou náročnosti (ta je zohledněna v tarifní hodnotě stanovené podle § 8 až 10 advokátního tarifu a ve způsobu stanovení mimosmluvní odměny podle § 7 advokátního tarifu). Nelze vyloučit, že všechny úkony právní služby v určité věci bude možné posoudit jako mimořádně obtížné, kupříkladu proto, že při nich bude muset advokát hovořit cizím jazykem nebo při nich bude muset vykládat cizí právo. Ani tato skutečnost však neznamena, že by bylo možné odhlédnout od charakteru jednotlivých úkonů právní služby a poskytnout za všechny tyto úkony mimořádné zvýšení mimosmluvní odměny paušálně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 30 Cdo 4016/2016-485, ze dne 30.1.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce R. K., nar. XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. M.N., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 287/2011, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2016, č. j. 14 Co 37/2016-462, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2016, č. j. 14 Co 37/2016-462, se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se (po všech změnách v průběhu řízení) domáhá zaplacení částky ve výši 347 708,50 Kč s příslušenstvím (původně se domáhal částky 527 220 Kč s příslušenstvím) jako náhrady škody ve formě vynaložených nákladů za právní zastoupení (obhajobu) v trestním řízení. Žalobce má za to, že dané řízení bylo mimořádně složité a náročné, a proto požádal o zvýšení mimosmluvní odměny advokáta na trojnásobek podle § 12 odst. 1 vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Žalobce navýšení odměny za jednotlivé úkony obhajoby až na trojnásobek odůvodňoval konkrétně předmětem trestního řízení, a to závažností hospodářské kriminality. Žalobce dále uvedl, že předmětem trestního stíhání bylo otevření 12 importních dokumentárních akreditivů a 11 stand-by akreditivů na žádost společnosti B. C. L. Trading GmbH, přičemž orgány činné v trestním řízení, jakož i poškozená Komerční banka, a. s., (dále jen „KB“), mohly k této věci využít rozsáhlý „obdobný aparát“. Žalobce rovněž argumentoval celkovou časovou náročností, značnou medializací trestní kauzy a vystavení věci politickým tlakům. Obhájci se museli vyrovnat s náročnou trestněprávní problematikou vyžadující znalost mezinárodního bankovního práva, cizích jazyků, a věc měla i značný mezinárodní a mezioborový přesah. Vyžadovala především znalosti z oboru ekonomie, bankovníctví, mezinárodního obchodu i celkové problematiky kolem KB, včetně jejích interních předpisů a řídicí struktury. Žalobce rovněž uvedl, že byla nutná orientace v odborných vyjádřeních ČSOB, a. s., ve znaleckých posudcích,

dokladech k vnitřnímu auditu auditorské zprávy externího auditora a zprávě SGS o kontrole zboží, materiálech, o jednání představenstva, zprávách o prověrkách z portfolia 3050, zprávách o auditu „fortfajtových“ operací, cizozemských rozsudcích, zpětném odkupu akreditiv a stand-by akreditiv. Pokud jde o skutková tvrzení o mimořádné náročnosti oborové i časové trestní obhajoby, žalobce poukázal na stanovisko Vrchního soudu v Praze obsažené v usnesení ze dne 19. 4. 2002, č. j. 4 To 32-02, na stanovisko Vrchního státního zastupitelství ze dne 16. 10. 2009 a na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 6 To 165/2007. Žalobce s ohledem na to podotkl, že již samotné orgány činné v trestním řízení složitost projednávané věci potvrdily.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 22. 5. 2014, č. j. 19 C 287/2011-235, uložil žalované zaplatit žalobci částku ve výši 4 819,50 Kč s příslušenstvím jako náhradu škody (spočívající v nákladech obhajoby - pozn. Nejvyššího soudu) a částku 10 000 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu (výrok I), zamítl žalobu na zaplacení částky 347 708,50 Kč s příslušenstvím (výrok II), a rozhodl, že je žalovaná povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 71 632 Kč (výrok III).

3. Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 byl ve výrocích II a III zrušen usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 10. 2014, č. j. 14 Co 366/2014-262, a věc byla v tomto rozsahu Obvodnímu soudu pro Prahu 2 vrácena k dalšímu řízení. Městský soud v Praze se zabýval důvodností nároku žalobce na zvýšení mimosmluvní odměny za obhajobu na trojnásobek, když Obvodní soud pro Prahu 2 toto navýšení v původním rozhodnutí zamítl. Městský soud v Praze v odůvodnění svého rozhodnutí zavázal Obvodní soud pro Prahu 2, aby ve smyslu § 43 občanského soudního řádu vyzval žalobce k doplnění žaloby s poučením o následcích nesplnění výzvy a výsledku pak přizpůsobil svůj další procesní postup, a to pokud jde o posouzení mimořádné obtížnosti skutkové a právní náročnosti jednotlivých úkonů obhajoby za každý provedený úkon právní služby jednotlivě. Taktéž uvedl, že je nutné doplnit dokazování spisem Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování tak, jak navrhl žalobce. Městský soud v Praze rovněž zaujal názor, že z tvrzení žalobce (že celé řízení, v němž obhájce právní služby poskytoval, bylo po skutkové i právní stránce mimořádně složité) lze dovodit, že za mimořádně složité považoval všechny poskytnuté úkony právní služby. Městský soud v Praze tak nesouhlasil se závěrem Obvodního soudu pro Prahu 2, že žalobce v tomto směru neunesl břemeno tvrzení a důkazní.

4. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně následně rozsudkem ze dne 13. 10. 2015, č. j. 19 C 287/2011-417, uložil žalované zaplatit žalobci částku 227 920,50 Kč s příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu na zaplacení částky 119 788 Kč s příslušenstvím (výrok II), a dále rozhodl, že je žalovaná povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 99 878,20 Kč (výrok III).

5. Soud prvního stupně ve smyslu závazného právního názoru Městského soudu v Praze vyzval žalobce podle § 43 občanského soudního řádu k doplnění žaloby, a dospěl k následujícím skutkovým zjištěním. V řízení u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 2 T 97/2006, posléze u Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 pod sp. zn. 2 ZT 45/2008, bylo proti žalobci vedeno trestní stíhání, které bylo zahájeno dne 22. 11. 2001 sdělením obvinění pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 a 4 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, a pro trestný čin vystavení nepravdivého potvrzení podle § 129 trestního zákona, resp. dne 15. 3. 2004, kdy bylo žalobci opětovně sděleno obvinění pro trestný čin podvodu spáchaného ve formě spolupachatelství podle § 9 odst. 2 trestního zákona, posléze byl trestný čin překvalifikován na trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 a 3 trestního zákona ve formě spolupachatelství s dalšími obviněnými. Trestní stíhání bylo následně usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 24. 2. 2011, č. j. 2 Zt 45/2008-232, zastaveno z důvodu, že posuzované skutky nejsou trestným činem a není dán důvod k postoupení věci. Podanou stížnost Městské státní zastupitelství v Praze zamítlo jako nedůvodnou usnesením, které bylo doručeno právnímu zástupci žalobce dne 28. 4. 2011. Soud prvního stupně

dále uvedl, že pro žalobce bylo ze strany obhájce za rok 2004 provedeno celkem 25,5 úkonů právní služby, které spočívaly především v účastech při výsleších svědků, dále šlo o poradu s klientem, přípravu a převzetí věci a podání stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání. V roce 2005 se jednalo o 19,5 úkonů právní služby, které zahrnovaly především účasti při výsleších svědků, prostudování spisu, dne 3. 6. 2005 poradu s klientem, ve dnech 15. a 16. 6. 2005 účast na seznámení se se spisem a dne 28. 5. 2005 sepsání návrhu na zastavení trestního stíhání. Po změně právní kvalifikace podle § 255 odst. 1 a 3 trestního zákona, a novelizaci vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., ve znění účinném k 1. 9. 2006, byly odlišně účtovány režijní paušály a taktéž částky paušální náhrady, pokud jde o sazbu za úkon, ta se zvýšila z původních 6 000 Kč na částku 6 900 Kč (u režijního paušálu z částky 75 Kč na 300 Kč). V roce 2007 učinil obhájce pro žalobce celkem 3 úkony právní služby, které spočívaly v poradě s klientem a 2 účastech na výsleších. V roce 2009 se pak jednalo celkově o 4 úkony právní služby, které spočívaly v podnětu k přezkoumání postupu Městského státního zastupitelství z 20. 8. 2009 a 3 účastech na výsleších obviněných, respektive klienta. V roce 2010 bylo provedeno 16 úkonů právní služby, které spočívaly v účastech na výsleších klienta a svědků, nahlédnutí do spisu dne 23. 2. 2010 a 4. 6. 2010, prostudování spisu ve dnech 16. a 24. 9. 2010 a 11. 10. 2010, poradě s klientem dne 21. 10. 2010 a sepsání návrhu na zastavení trestního stíhání dne 16. 12. 2010. Celková výše nákladů na obhajobu byla žalobcem uvedena v částce 439 350 Kč, po připočtení daně z přidané hodnoty ve výši 527 220 Kč. Bylo však prokázáno, že žalobce na fakturovaných nákladech právního zastoupení v trestním řízení zaplatil obhájci toliko částku 407 432 Kč, jiné doklady nebyly ze strany žalobce dohledány a založeny. Dále bylo zjištěno, že žalovaná v rámci předběžného projednání nároku žalobci mimo jiné přiznala dne 15. 10. 2012 částku 174 692 Kč jako náhradu škody spočívající v nákladech obhajoby (řízení ohledně této částky bylo pro zpětvzetí žaloby zastaveno). Z obsahu spisu Policie České republiky, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, ČTS: OKFK-54/2004, vyplynula náročnost daného trestního případu spočívající v množství vyslychaných svědků, založených listinných důkazů, znaleckého posudku, odborných vyjádření a zpráv. Soud prvního stupně také uvedl, že výslech svědků v roce 2010 vyžadoval jednak znalost struktury vnitřních předpisů KB, problematiky dokumentárních akreditivů a taktéž pokud jde o jednoho svědka znalost struktury vnitřních předpisů a kontrolních mechanismů KB, kontroly odboru 3050 KB a úseku mezinárodního financování. Soud prvního stupně rovněž zjistil, že ve věci byly opakovaně žalobcem podávány návrhy na zastavení trestního stíhání.

6. Žalobce uvedl demonstrativní výčet mimořádně obtížných úkonů poskytnuté právní služby, které konkrétně spočívaly ve výsleších svědků prováděných v roce 2004, 2005 a 2010. Pokud jde o výslech svědka z 10. 11. 2004, šlo o zajištění obchodu blokací peněžních prostředků, kdy byla nutná znalost struktury vnitřních předpisů KB, problematiky dokumentárních akreditivů a stand-by akreditivů, orientace v konstrukci obchodů se společnostmi B. C. L. Trading GmbH; jde-li o výslech ze dne 11. 11. 2004, šlo o zajištění obchodu blokací peněžních prostředků a warrant listů, znalost struktury a vnitřních předpisů KB a problematiky dokumentárních akreditivů a stand-by akreditivů; u výslechu ze dne 29. 11. 2004 žalobce poukázal na nezbytnou znalost struktury a vnitřních předpisů KB a problematiky dokumentárních akreditivů a stand-by akreditivů; u dalšího výslechu z 29. 11. 2004 taktéž orientaci v konstrukci obchodů se společností B. C. L. Trading GmbH, znalost struktury a vnitřních předpisů KB, problematiky dokumentárních akreditivů a stand-by akreditivů; obdobně pak u výslechu z 8. 12. 2004; u výslechu z 9. 12. 2004 byla nad rámec uvedeného probrána také problematika možného praní tzv. špinavých peněz; jde-li o výslech z 15. 12. 2004, šlo o kontrolu odboru 3050 KB, s nutnou orientací i v konstrukci obchodů se společností B. C. L. Trading GmbH, znalostí struktury vnitřních předpisů a kontrolních mechanismů KB; obdobně tomu bylo při výslechu z 5. 1. 2005.

7. Zjištěný skutkový stav soud prvního stupně posoudil podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o

změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, a uzavřel, že usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce je nezákonným rozhodnutím, neboť nedošlo k pravomocnému odsouzení žalobce a trestní stíhání bylo zastaveno. Soud prvního stupně souhlasil se žalobcem v otázce oborové a časové náročnosti dané věci. Již ze spisového přehledu vyplývá množství odborných materiálů, na které bylo nutné reagovat v rámci obhajoby žalobce, znaleckých posudků, odborných zpráv a také rozsudku vydaného cizozemským soudem. Ze spisu vyplývá rovněž velká časová náročnost, pokud jde o výslech svědků, kterým byli obhájci přítomni. Jde-li o kladené předpoklady na obhajobu dané věci, věc byla i odborně náročná. Výslech svědků v roce 2010 vyžadoval jednak znalost struktury vnitřních předpisů KB, a. s., problematiky dokumentárních akreditivů, a pokud jde o jednoho ze svědků také znalost struktury vnitřních předpisů a kontrolních mechanismů KB, a. s., kontroly odboru 3050 KB, a. s., a úseku mezinárodního financování. I opakované podávání návrhů žalobce na zastavení trestního stíhání, studium spisu a reagování na rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, vyžadovaly mimořádnou náročnost přípravy těchto opravných prostředků. Soud prvního stupně dospěl k závěru o prokázání tvrzené mimořádné náročnosti obhajoby žalobce v trestním řízení a uzavřel, že je namíste využít § 12 advokátního tarifu a navýšit sazbu mimosmluvní odměny za obhajobu na trojnásobek. Soud zvažoval individualitu daného trestního stíhání spočívající v předmětu a složení skutků, které byly žalobci kladeny za vinu, když žalobce vždy vystupoval jako obviněný s ostatními spolupachateli, a především složitost prováděného dokazování a zaměření trestné činnosti spočívající v nutné znalosti práva mezinárodního, finančního a obchodního nad rámec pouhých trestních předpisů. Soud prvního stupně dále konstatoval, že pokud jde o proplacení celkové náhrady ve výši 527 220 Kč, kterou žalobce požadoval, pak neunesl své břemeno tvrzení a důkazní, když bylo prokázáno skutečné proplacení nákladů obhajoby ze strany žalobce obhájci v celkové výši 407 432 Kč. Soud prvního stupně od této částky (ve výši 407 432 Kč) odečetl částku již zaplacenou ze strany žalované v rámci předběžného projednání nároku (ve výši 174 692 Kč) a částku přiznanou rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2, č. j. 19 C 287/2011-235, (ve výši 4 819,50 Kč) a rozhodl, že žalobci náleží další prokázaný nárok na náhradu nákladů obhajoby ve výši 227 920,50 Kč.

8. Městský soud v Praze jako soud odvolací v napadeném rozsudku ze dne 11. 3. 2016, č. j. 14 Co 37/2016-462, v odvoláním dotčeném rozsahu, co do vyhovujícího výroku I o věci samé a výroku III o nákladech řízení, výrokem I rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Výrokem II rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady odvolacího řízení ve výši 11 519 Kč.

9. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Po výzvě dle § 43 odst. 1 občanského soudního řádu, kdy žalobce doplnil tvrzení a označil důkazy ohledně náročnosti obhajoby v trestní věci, odvolací soud souhlasil se soudem prvního stupně, že projednávaná trestní věc byla z hlediska odborných požadavků velice náročná. Vyžadovala znalost struktury vnitřních předpisů a kontrolních mechanismů KB a problematiky bankovních obchodů, to vše s existencí zahraničního prvku (tedy s nutnou znalostí cizích jazyků). Náročnost se odrážela i v délce trestního řízení (které trvalo 10 let) a v postupu samotných orgánů činných v trestním řízení, neboť došlo k vrácení věci k došetření a nakonec k zastavení trestního stíhání. Přehlédnout nelze podle odvolacího soudu ani silný mediální tlak, který přispěl k mimořádné obtížnosti zastupování. Náročnost zastupování v dané trestní věci spočívá v samotné složitosti a náročnosti projednávaného trestněprávního skutku, kdy lze stěží odlišit náročnost jednotlivých úkonů právní služby, když se každým z nich prolíná věcná náročnost celého případu. Uvedené platí nejen o úkonech účasti na jednáních orgánů činných v trestním řízení při svědeckých výpovědích, úkonech studia spisu, porad s klientem, apod., ale i v procesních úkonech (např. zpracování návrhu na zastavení trestního stíhání). Na všechny úkony právní služby provedené obhájcem žalobce je tedy namíste aplikovat § 12 odst. 1 advokátního tarifu, když takto navýšená odměna za zastupování žalobce v trestním řízení je účelně vynaložená ve smyslu § 31 OdpŠk. Odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně správně provedl výpočet náhrady škody, a v tomto směru na jeho rozsudek plně odkázal. Konstatoval, že odkaz žalované na rozsudek

Městského soudu v Praze ze dne 2. 7. 2014, sp. zn. 11 Co 196/2014, není přílehlavý, neboť soudy nižších stupňů založily zamítavá rozhodnutí ohledně navýšení odměny za zastupování podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu na tom, že žalobce neprokázal pro takové navýšení podmínky. Naopak v nyní projednávaném případě žalobce díky své procesní aktivitě tvrdil dostatek rozhodných skutečností a označil dostatek důkazů k závěru, že zastupování v dané trestní věci bylo natolik náročné, že lze navýšit odměnu u každého úkonu právní služby.

II. Dovolání a vyjádření k němu

10. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná ve výroku I dovoláním, ve kterém uplatnila následující dovolací důvody.

11. Žalovaná se domnívá, že zvýšení odměny na trojnásobek by přicházelo v úvahu pouze při současné existenci obou důvodů pro zvýšení mimosmluvní odměny, tedy pokud by úkony právní služby byly mimořádně obtížné a zároveň časově náročné.

12. V návaznosti na předchozí námitku žalovaná uvádí, že za mimořádně složitou věc ve smyslu příslušného ustanovení advokátního tarifu lze považovat pouze trestní věc, ve které jde o řešení velmi náročných skutkových nebo právních otázek. Skutečnosti zmíněné odvolacím soudem jako délka řízení, postup orgánů činných v trestním řízení či medializace věci však nejsou skutečnostmi, z nichž mimořádná obtížnost úkonů právní služby vyplývá.

13. Žalovaná dále namítá, že se provedené úkony nevyznačovaly časovou náročností, nevyžadovaly podrobnou znalost problematiky akreditivů, použití cizího jazyka nebo mezinárodního práva. Povaha stíhaného skutku je navíc zohledněna již v základní sazbě odměny za úkon podle advokátního tarifu. Písemná podání právních zástupců žalobce (stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání nebo návrh na zastavení trestního stíhání) nezahrnují složitou právní argumentaci vyžadující mimořádné znalosti v oblasti obchodního práva.

14. Odvolací soud se podle názoru žalované rovněž dostatečně nevypořádal s její námitkou, že je nutné posuzovat náročnost jednotlivých úkonů právní služby, a nikoliv pouze z tvrzené celkové náročnosti případu paušálně dovozovat náročnost každého jednotlivého úkonu. Odvolací soud mimořádnou obtížnost dovedl pouze ze složitosti projednávaného trestněprávního skutku a odměnu navýšil na trojnásobek globálně u všech uskutečněných úkonů právní služby s tím, že lze stěží odlišit náročnost jednotlivých úkonů právní služby. Podle žalované však lze základní odměnu zvýšit pouze u konkrétních úkonů právní služby, a to ze zcela konkrétních (specifických) důvodů, které se k danému úkonu právní služby vztahují.

15. Přípustnost dovolání pro výše uvedené námitky žalovaná spatřuje v tom, že se odvolací soud při řešení podmínek pro přiznání zvýšení odměny u úkonů právní služby z důvodu mimořádné obtížnosti ve smyslu § 12 odst. 1 advokátního tarifu odchýlil od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4184/2009.

16. Žalobce ve vyjádření k dovolání žalované v prvé řadě uvedl, že dovolání nelze věcně projednat, neboť dovolací důvod spočívá pouze v tvrzení žalované, že se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury, aniž by bylo uvedeno, kterou konkrétní judikaturu dovolacího soudu má žalovaná na mysli. Rozsudek Nejvyššího soudu pod sp. zn. 28 Cdo 4184/2009, na který žalovaná v dovolání odkazuje, není v dané věci přílehlavý, neboť vychází z jiných skutkových okolností. Žalobce konstatoval, že se ztotožňuje se skutkovými a právními závěry odvolacího soudu a dále upřesnil, že k navýšení odměny obhajoby byly provedeny důkazy, ze kterých vyplynulo, že žalovaná S. zaplatila zvýšenou odměnu podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu na trojnásobek. S. byl spoluobžalovaným v

trestním řízení žalobce a v jeho případě se jednalo pouze o odškodnění za krátký časový úsek, když poté trestní řízení pokračovalo ještě více jak 8 let. Dokazování bylo následně doplněno o další důkazy a o zprávy z tisku dokládající značnou medializaci celé kauzy a vystavení politickým tlakům. Domněnky žalované o způsobu vypořádání uplatněného nároku zakládá podle žalobce ohrožení jeho práva zakotveného v čl. 36 odst. 3 a čl. 40 odst. 3 věty první Listiny základních práv a svobod. Žalobce dále uvedl, že projednávaná věc byla časově náročná a komplexně složitá, jak nasvědčují i provedené důkazy, což odůvodňuje zvýšení odměny advokáta na trojnásobek za použití § 12 odst. 1 advokátního tarifu. Žalobce s ohledem na řečené navrhl, aby dovolací soud podané dovolání odmítl, eventuálně zamítl a uložil žalované zaplatit žalobci náhradu nákladů dovolacího řízení.

III. Zastoupení, včasnost a náležitosti dovolání

17. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

18. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř.

19. Nejvyšší soud pro úplnost dodává, že dovolání žalované není vadné, jak namítá žalobce, když žalovaná spatřuje rozpor s konkrétním rozhodnutím Nejvyššího soudu (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2017, sp. zn. 30 Cdo 301/2017, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 1871/17, a judikaturu tam uvedenou), neboť z hlediska náležitostí dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř. není podstatné, že dovolatel případně spatřuje rozpor napadeného rozhodnutí s judikaturou, jež na posouzení sporné právní otázky nedopadá. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

IV. Přípustnost dovolání

20. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

21. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

22. Námitka žalované, že pro zvýšení mimosmluvní odměny podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu je nezbytné, aby byly splněny současně obě podmínky uvedené v daném ustanovení, tedy aby byl úkon právní služby mimořádně obtížný a zároveň časově náročný (srov. odst. 11 tohoto rozsudku), přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládá, neboť ohledně ní nepředstavuje rozsudek odvolacího soudu jiné řešení, než jakého bylo dosaženo v judikatuře Nejvyššího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4184/2009, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2666/2014), pokud odvolací soud uvedené podmínky vnímal jako podmínky samostatné.

23. Námitka žalované proti zvýšení mimosmluvní odměny na trojnásobek (srov. odst. 11 tohoto rozsudku), nemůže založit přípustnost dovolání, neboť zvýšení mimosmluvní odměny advokáta v konkrétní věci vychází z tam učiněných skutkových zjištění, na které je úzce navázáno, a je proto

výsostně otázkou úvahy soudu prvního stupně, jejíž přezkum náleží odvolacímu soudu. Samotný rozsah zvýšení tak nemůže představovat právní otázku ve smyslu § 237 o. s. ř., která by byla dovoláním zpochybnitelná. Nejvyšší soud se v rámci dovolání může zabývat jen předpoklady aplikace § 12 odst. 1 advokátního tarifu, nikoli již rozsahem zvýšení mimosmluvní odměny.

24. Skutečnosti, že provedené úkony nebyly časově náročné, že nevyžadovaly podrobnou znalost problematiky akreditivů, použití cizího jazyka nebo mezinárodního práva, a že podání právních zástupců nezahrnují složitou právní argumentaci, která by vyžadovala mimořádné znalosti v oblasti obchodního práva (srov. odst. 13 tohoto rozsudku), ze skutkových zjištění soudů neplynou. Žalovaná konstruuje své odlišné právní posouzení věci na jiném skutkovém zjištění, než odvolací soud, a její námítky proto přípustnost dovolání založit nemohou, neboť jde ve skutečnosti o námítky proti skutkovým zjištěním odvolacího soudu, které jsou nezpůsobilým dovolacím důvodem (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), nikoli proti jím učiněnému právnímu posouzení.

25. Dovolání je však přípustné pro posouzení otázky, zda lze z důvodu mimořádné obtížnosti úkonů právní služby zvýšit paušálně (komplexně) mimosmluvní odměnu u všech úkonů právní služby, nebo zda se možnost zvýšení mimosmluvní odměny týká pouze odměny za konkrétní úkony právní služby (srov. odst. 14 tohoto rozsudku). Dovolání je rovněž přípustné pro posouzení otázky, zda medializace věci, délka řízení a postup orgánů činných v trestním řízení (vracení věci k došetření a nakonec zastavení trestního stíhání) představují kritérium pro zohlednění mimořádné obtížnosti úkonů právní služby (srov. odst. 12 tohoto rozsudku). Uvedené otázky nebyly v rozhodování Nejvyššího soudu dosud vyřešeny.

V. Důvodnost dovolání a právní úvahy odvolacího soudu

26. Dovolání je důvodné.

27. Podle § 6 odst. 1 advokátního tarifu, jehož rozhodné znění v posuzovaném období nedoznalo změn, se výše mimosmluvní odměny stanoví podle sazby mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby a podle počtu úkonů právní služby, které advokát ve věci vykonal.

28. Podle § 12 odst. 1 advokátního tarifu, jehož znění se v rozhodném období nijak nezměnilo, u úkonů právní služby mimořádně obtížných, zejména je-li k nim třeba použití cizího práva nebo cizího jazyka, nebo u úkonů právní služby časově náročných může advokát zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek.

29. Nejvyšší soud se na prvním místě zabýval otázkou, zda lze z důvodu mimořádné obtížnosti úkonů právní služby zvýšit paušálně (komplexně) mimosmluvní odměnu u všech úkonů právní služby, nebo zda se možnost zvýšení mimosmluvní odměny týká pouze odměny za konkrétní úkony právní služby.

30. Z ustanovení § 6 odst. 1 advokátního tarifu je zřejmé, že se mimosmluvní odměna advokáta stanoví vždy za konkrétní úkon právní služby. Rovněž § 11 odst. 1 a 2 advokátního tarifu rozlišuje výši poskytované odměny podle náročnosti v něm demonstrativně uvedených úkonů právní služby, z nichž pro některé stanoví odměnu za jednotlivý úkon v plné výši (odst. 1) a pro jiné v poloviční výši (odst. 2). Konečně i z jazykového vyjádření § 12 odst. 1 advokátního tarifu plyne, že zvýšení mimosmluvní odměny advokáta přichází do úvahy jen u těch úkonů právní služby, které splňují podmínky pro zvýšení mimosmluvní odměny. Dané ustanovení tedy nepředpokládá paušální zvýšení mimosmluvní odměny ve vztahu k úkonům právní služby učiněným ve věci s určitou mírou náročnosti (ta je zohledněna v tarifní hodnotě stanovené podle § 8 až 10 advokátního tarifu a ve způsobu stanovení mimosmluvní odměny podle § 7 advokátního tarifu). Nelze přirozeně vyloučit, že všechny úkony právní služby v určité věci bude možné posoudit jako mimořádně obtížné, kupříkladu proto, že

při nich bude muset advokát hovořit cizím jazykem nebo při nich bude muset vykládat cizí právo. Ani tato skutečnost však neznamená, že by bylo možné odhlédnout od charakteru jednotlivých úkonů právní služby a poskytnout za všechny tyto úkony mimořádné zvýšení mimosmluvní odměny paušálně.

31. Pokud se odvolací soud nezabýval náročností jednotlivých úkonů právní služby v posuzovaném trestním řízení (viz níže), a odvodil mimořádnou náročnost jednotlivých úkonů právní služby paušálně pro všechny úkony od složitosti předmětu řízení, v rámci kterého byla právní služba poskytnuta, je jeho právní posouzení žalobcova nároku neúplné a tudíž nesprávné.

32. Nejvyšší soud se dále zabýval otázkou, zda medializace věci, délka řízení a postup orgánů činných v trestním řízení spočívající v tom, že věc byla vrácena k došetření a trestní stíhání bylo zastaveno, zakládají mimořádnou obtížnost úkonů právní služby jakožto podmínku pro zvýšení mimosmluvní odměny.

33. Žalobce v daném případě požaduje, aby byla mimosmluvní odměna advokáta zvýšena na trojnásobek, a to s ohledem na mimořádnou složitost a náročnost trestního řízení. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že řízení ve věcech trestních mívají často, a to v mnoha jejich aspektech, (do jisté míry) náročnou povahu, a to ať již z hlediska časového či skutkového a právního. Za takové situace by tedy advokáti mohli požadovat zvýšení odměny za úkony právního zastoupení ve většině případů. Z tohoto důvodu proto ustanovení § 12 odst. 1 advokátního tarifu otevírá tuto možnost pouze pro ty případy, jež jsou buď mimořádně obtížné, nebo časově „nadlimitně“ náročné, kdy je pak odůvodněna jeho aplikace a navýšení ceny právních služeb tu má své opodstatnění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4184/2009).

34. Jak bylo výše uvedeno, z ustanovení § 12 odst. 1 advokátního tarifu vyplývá, že u úkonů právní služby mimořádně obtížných advokát může zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek. Advokátní tarif v tomto ustanovení pouze demonstrativně uvádí, že o úkony právní služby mimořádně obtížné půjde zejména, je-li k nim třeba použití cizího práva nebo jazyka. Bližší specifikaci daných pojmů předmětné ustanovení neobsahuje a bude tedy nutné posoudit, zda jsou v každém konkrétním případě podmínky pro zvýšení odměny splněny.

35. Jde-li o úkony právní služby mimořádně obtížné, již z pouhé terminologie ustanovení § 12 odst. 1 advokátního tarifu je evidentní, jak již bylo zmíněno, že se nemůže jednat o běžnou obtížnost, nýbrž o obtížnost skutečně neobvyklou, tedy mimořádnou, vymykající se běžné praxi (k tomu srov. výše uvedený rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 4184/2009, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2666/2014).

36. Z příkladmo uvedeného použití cizího práva či cizího jazyka v § 12 odst. 1 advokátního tarifu jako důvodu pro zvýšení mimosmluvní odměny advokáta je zřejmé, že se mimořádná obtížnost úkonu právní služby vztahuje k nárokům na odbornost tohoto advokáta a tím i odbornou či profesní náročnost poskytovaných právních služeb.

37. Obecně sice nelze vyloučit žádnou okolnost vztahující se k odbornosti či profesní zdatnosti advokáta z toho, že by mohla zapříčinit mimořádné zvýšení nároků na advokáta při poskytování právní služby. Nelze tedy ani vyloučit, že by takovou okolností mohl být postup orgánů činných v trestním řízení, medializace případu či délka trestního řízení. Tyto okolnosti však nemohou být pro účely aplikace § 12 odst. 1 advokátního tarifu zvažovány ve vztahu k věci samé, ale vždy jen ve vztahu ke konkrétním úkonům právní služby, jak je výše vysvětleno.

38. Úvaha odvolacího soudu o tom, že by samotný postup orgánů činných v trestním řízení,

spočívající ve vrácení věci k došetření a následném zastavení trestního stíhání, kladl na žalobcova obhájce zvýšené nároky, a to dokonce v míře mimořádné, není nijak odůvodněna. Stejně tak není z odůvodnění napadeného rozsudku zřejmé, v čem (v porovnání s jinými věcmi) bylo poskytování jednotlivých úkonů právní služby žalobcovým obhájcem mimořádně obtížné v důsledku medializace věci či délky jejího trvání. I v posouzení uvedených otázek je tak právní posouzení věci odvolacím soudem neúplné a tudíž nesprávné.

VI. Závěr

39. Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedenému napadený rozsudek odvolacího soudu včetně navazujících výroků o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil.

40. V dalším řízení odvolací soud posoudí nároky na odbornost při poskytování právní služby u úkonů poskytnutých žalobci jeho obhájcem v rámci předmětného trestního stíhání, a to z hledisek žalobcem uváděných a ve vztahu ke každému úkonu právní služby zvlášť. Zváží přitom, zda a případně v čem žalobcem uváděné okolnosti činily každý jednotlivý úkon právní služby mimořádně obtížným ve smyslu § 12 odst. 1 advokátního tarifu a nově o žalobcově nároku rozhodne.

41. Soudy jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř. vázány právními názory dovolacího soudu v tomto rozsudku vyslovenými.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)